

UNIVERSITAT D'ANDORRA

Nota de síntesi sobre la sentència de la Gran Sala del Tribunal Europeu de Drets Humans: TEDH (Gran Sala), Jesus Pinhal c. Portugal (09.07.2026)¹

1. Objecte de l'assumpte

L'assumpte neix de tres procediments seguits contra el Sr. Filipe de Jesus Pinhal, antic membre i vicepresident del consell d'administració del Banco Comercial Português, arran d'operacions destinades a sostenir artificialment el valor de les accions de l'entitat i a ocultar-ne la situació financera real. Els fets van donar lloc, d'una banda, a un procediment penal per manipulació de mercat i falsedat documental; d'altra banda, a un procediment administratiu sancionador davant la Comissió del Mercat de Valors Mobiliaris (CMVM), per la divulgació d'informació financera falsa o incompleta al mercat i als inversors; i, finalment, a un procediment administratiu sancionador davant el Banco de Portugal (BdP), per la transmissió d'informació falsa o incompleta a l'autoritat de supervisió bancària. El recurrent sostenia que aquesta acumulació de procediments vulnerava el principi *non bis in idem*, garantit per l'article 4 del Protocol núm. 7 al Conveni.

2. La sentència de la Gran Sala

La Gran Sala examina el cas sota l'angle de l'article 4 del Protocol núm. 7 al Conveni ("dret a no ser jutjat ni castigat dues vegades"). Amb caràcter previ, considera que la declaració formulada per Portugal en l'instrument de ratificació del Protocol núm. 7, relativa als articles 2 i 4 d'aquest Protocol, s'analitza com una reserva i en constata la invalidesa, de manera que afirma la seva competència *ratione materiae*. Segons el TEDH, aquesta reserva podia buidar de substància la protecció convencional en fer dependre l'abast de les nocions d'"infracció penal" i d'"infracció" de la seva qualificació en el dret intern.

Quant al fons, la Gran Sala reformula la metodologia del *non bis in idem*. D'una banda, el TEDH manté els criteris *Engel* per determinar si un procediment és "penal" en el sentit de la jurisprudència europea: qualificació interna, naturalesa de la infracció i severitat de la sanció. D'altra banda, precisa que l'*idem* exigeix una identitat material dels fets essencials imputats al mateix interessat, essent indiferent les qualificacions jurídiques internes i els interessos jurídics protegits.

¹ <https://www.echr.coe.int/fr/w/jesus-pinhal-v.-portugal>

UNIVERSITAT D'ANDORRA

Per tant, l'existència de procediments penals i administratius paral·lels no comporta automàticament una vulneració del Conveni. El TEDH admet que aquests procediments poden formar part d'un "sistema repressiu integrat" si existeix un vincle material i temporal prou estret entre ells. Per tant, el sistema nacional pot permetre sancionar diferents aspectes dels mateixos fets, sempre que la combinació de procediments sigui previsible, coordinada i proporcional, no imposi una càrrega excessiva a la persona sancionada i no posi en qüestió l'autoritat de cosa jutjada d'una decisió definitiva anterior, especialment en cas d'absolució.

En el cas concret, la Gran Sala considera que els procediments administratius sancionadors tramitats davant la CMVM i el BdP tenien naturalesa penal en sentit convencional i que hi havia identitat material respecte d'una part dels fets perseguits, especialment la transmissió d'informacions falses a la BdP, a la CMVM i, a través d'aquesta darrera, al mercat i als inversors. Ara bé, aquesta identitat parcial no comportava necessàriament una repetició prohibida de procediments, perquè les tres vies perseguien finalitats complementàries dins d'un sistema repressiu integrat: la confiança del públic en la informació financera, l'estabilitat del sistema bancari i la integritat del mercat de valors. La Gran Sala també destaca la previsibilitat del règim, la coordinació entre les autoritats competents, l'intercanvi d'informació, la consideració de les decisions dictades en els altres procediments i la proporcionalitat global de les sancions. Per això, declara que no hi ha hagut violació de l'article 4 del Protocol núm. 7.

3. Criteris principals que se'n desprenen

- Les declaracions o reserves formulades pels Estats en relació amb els protocols del Conveni no poden limitar l'abast autònom de la noció convencional de "matèria penal" fins al punt de neutralitzar l'article 4 del Protocol núm. 7.
- La naturalesa penal d'un procediment continua determinant-se pels criteris *Engel*: qualificació interna, naturalesa de la infracció i severitat de la sanció aplicable.
- La condició de l'*idem* depèn dels fets materials essencials imputats al mateix interessat, i no de la qualificació jurídica nacional ni de la diversitat dels interessos jurídics protegits.
- La pluralitat de procediments no queda exclosa si formen part d'un sistema repressiu integrat, previsible, coordinat i amb un vincle temporal suficientment estret.
- La proporcionalitat global de les sancions i el respecte de l'autoritat de cosa jutjada d'una decisió definitiva anterior són elements centrals per evitar una càrrega excessiva o arbitrària.

UNIVERSITAT D'ANDORRA

4. Possible impacte per a Andorra

L'interès per a Andorra rau en el fet que diversos àmbits poden donar lloc a una acumulació de procediments administratius sancionadors i penals: sistema financer, prevenció del blanqueig, fiscalitat, professions regulades, funció pública o sancions derivades del contracte de treball. La sentència europea no prohibeix aquesta acumulació, però exigeix que el sistema sigui coherent i que la doble via no es converteixi en una duplicació punitiva arbitrària.

El risc apareix sobretot quan una mateixa conducta pot ser qualificada alhora com a infracció administrativa greu o molt greu i com a delictes. En aquests casos, no n'hi ha prou en afirmar que cada procediment protegeix un interès jurídic diferent: cal que la pluralitat de vies sigui prevista pel dret, que sigui raonablement previsible per a la persona afectada, que les autoritats es coordinin, que s'eviti una repetició innecessària de proves i que les sancions finals siguin considerades globalment.

Per a Andorra, la sentència pot suggerir que seria prudent revisar els règims sancionadors sectorials per assegurar una coordinació clara entre les autoritats administratives i la jurisdicció penal. Aquest control hauria d'incloure, com a mínim: regles sobre comunicació d'informació entre autoritats, efectes d'una decisió penal o administrativa ferma sobre els altres procediments, criteris d'absorció o compensació de sancions, presa en consideració de les inhabilitacions ja imposades i motivació expressa sobre la proporcionalitat global de la resposta repressiva.

La conseqüència pràctica és clara: l'article 4 del Protocol núm. 7 no impedeix necessàriament la coexistència de procediments administratius sancionadors i penals. Però, com més intens sigui el cúmul de multes, inhabilitacions, antecedents o conseqüències reputacionals, més exigent serà el control sobre la previsibilitat, la coordinació i la proporcionalitat del sistema. En un Estat de dimensions reduïdes com el nostre, on les repercussions professionals i personals d'una sanció poden ser especialment concentrades, aquesta exigència sembla particularment rellevant.

9 de juliol del 2025

OHPI-UE

Observatori Interdisciplinari
d'Història, Ciència Política,
Relacions Internacionals i Unió Europea
UNIVERSITAT D'ANDORRA